

دانشکده بهداشت
قالب نگارش طرح درس ترمی

عنوان درس: اصول و کلیات اپیدمیولوژی مخاطبان: کارشناسی بهداشت عمومی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر: دوشنبه ۱۲-۱۰

مدرس: دکتر غلامرضا عبدلی

زمان ارائه درس: یکشنبه ۱۲-۱۰ (طول ترم)

نیمسال: نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۹-۱۴۰۰

دروس پیش نیاز: ندارد

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با اصول و روشهای اپیدمیولوژی در طراحی و تفسیر مطالعات پزشکی

شرح درس: در این درس دانشجویان ضمن آشنایی با مفاهیم اپیدمیولوژی با مفاهیم سلامت و بیماری از دیدگاه اپیدمیولوژی، انواع میزانهای ابتلا، خام و اختصاصی، غربالگری، بررسی روابط علیتی و تجزیه و تحلیل اطلاعات و تفسیر نتایج در مطالعات اپیدمیولوژیک آشنا خواهند شد.

اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)

- ۱- آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کاربرد علم اپیدمیولوژی و گذار اپیدمیولوژیک
- ۲- آشنایی دانشجویان با اهداف و مدل های اپیدمیولوژی
- ۳- آشنایی دانشجویان با سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری
- ۴- آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری وقوع بیماری
- ۵- آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری مرگ و میر
- ۶- آشنایی با نظام مراقبت از بیمارها و گزارش دهی و ارتباط آن با اپیدمیولوژی
- ۷- آشنایی دانشجویان با غربالگری
- ۸- آشنایی دانشجویان با آزمون های تشخیصی و خصوصیات آنها
- ۹- آشنایی دانشجویان با مفاهیم ارتباط آماری و علیت
- ۱۰- آشنایی دانشجویان با طراحی مطالعات پایه در اپیدمیولوژی تحلیلی
- ۱۱- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مقطعی
- ۱۲- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات کوهورت
- ۱۳- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مورد-شاهدی
- ۱۴- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مداخله ای
- ۱۵- آشنایی دانشجویان با اندازه گیری ارتباط
- ۱۶- آشنایی دانشجویان با انواع خطاها و مخدوش کننده و اثر متقابل
- ۱۷- آشنایی دانشجویان با نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

جلسه اول

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کاربرد اپیدمیولوژی و گذار اپیدمیولوژیک

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱ اپیدمیولوژی را تعریف نماید و موارد استفاده و کاربرد علم اپیدمیولوژی را بیان کند.
- ۱-۲ اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر را شرح دهد.
- ۱-۳ اپیدمیولوژی بیماریهای غیر واگیر را شرح دهد.
- ۱-۴ گذار اپیدمیولوژیک و مفاهیم نوپدید و باز پدید را همراه با مثال شرح دهد

جلسه دوم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اهداف و مدل های اپیدمیولوژی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۲-۱ اهداف اپیدمیولوژی را بیان کند.
- ۲-۲ اپیدمی، پاندمی، اسپورادیک و اندمیک را شرح دهد.
- ۲-۳ مدل مثلث اپیدمیولوژی، مدل چرخ و مدل شبکه علیت را توضیح دهد.
- ۲-۴ عواملی را که به نحوی در بروز و شیوع بیماریها موثر است را توضیح دهد.

جلسه سوم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۳-۱ تغییرات در شدت بیماریها را همراه با مثال شرح دهد.
- ۳-۲ مراحل مختلف بیماری را توضیح دهد.
- ۳-۳ سطوح مختلف پیشگیری را همراه با مثال توضیح دهد.
- ۳-۴ راهبردهای توصیه شده برای پیشگیری اولیه بیماریها را شرح دهد.

جلسه چهارم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری وقوع بیماری

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۴-۱ انواع کسرها در اپیدمیولوژی را نام ببرد.
- ۴-۲ شاخص های مختلف اندازه گیری وقوع بیماری را نام ببرد.
- ۴-۳ شاخص های مختلف اندازه گیری وقوع بیماری را محاسبه و تفسیر نماید.

جلسه پنجم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری مرگ و میر

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۵ شاخص های مختلف اندازه گیری مرگ و میر را نام ببرد.
- ۲-۵ شاخص های مختلف اندازه گیری مرگ و میر را محاسبه و تفسیر نماید.

جلسه ششم

هدف کلی: آشنایی با نظام مراقبت از بیماریها و گزارش دهی و ارتباط آن با اپیدمیولوژی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۶ اهداف مراقبت از بیماریها را بیان کند.
- ۲-۶ گزارش دهی بیماریها را یاد بگیرد.
- ۳-۶ ارتباط نظام مراقبت از بیماریها را با اپیدمیولوژی بدانند.

جلسه هفتم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با غربالگری

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۷ غربالگری را تعریف کند و هدف آن را بیان نماید.
- ۲-۷ خصوصیات غربالگری را شرح دهد.
- ۳-۷ انواع غربالگری را توضیح دهد.
- ۴-۷ شرایط شروع یک غربالگری را شرح دهد.
- ۵-۷ اهداف غربالگری را بیان کند.

جلسه هشتم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با آزمون های تشخیصی و خصوصیات آنها

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۸ حساسیت و ویژگی را تعریف کند.
- ۲-۸ با استفاده از فرمول حساسیت و ویژگی را با مثال محاسبه نماید.
- ۳-۸ ارزش اخباری مثبت و منفی را تعریف کند.
- ۴-۸ ارزش اخباری مثبت و منفی را با مثال محاسبه نماید.
- ۵-۸ رابطه بین شیوع و ارزش اخباری را با فرمول بیان کند.
- ۶-۸ قابلیت اطمینان (Reliability) و اعتبار (Validity) را توضیح دهد و رابطه بین اعتبار و قابلیت اطمینان را شرح دهد.

جلسه نهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با مفاهیم ارتباط آماری و علیت

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۹-۱ رابطه آماری و علیت را توصیف کند.
- ۹-۲ معیارهای سنتی اثبات رابطه علیتی (معیارهای Hill) را نام ببرد.
- ۹-۳ دانشجو با مفاهیم مدرن استنباط علیتی آشنا شود.

جلسه دهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با طراحی مطالعات پایه در اپیدمیولوژی تحلیلی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱۰-۱ انواع مطالعات اپیدمیولوژیک را نام ببرد.
- ۱۰-۲ اثر سن را همراه با مثال در مطالعات اپیدمیولوژیک شرح دهد.
- ۱۰-۳ اثر همگروهی و دوره را همراه با مثال توضیح دهد.
- ۱۰-۴ مطالعه اکولوژیک را همراه با مثال شرح داده و متغیرهای قابل اندازه گیری در این مطالعه را توضیح دهد.

جلسه یازدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مقطعی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱۱-۱ مطالعه مقطعی همراه با مثال را توضیح دهد.
- ۱۱-۲ مراحل مختلف مطالعه مقطعی را توضیح دهد.
- ۱۱-۳ مزایا و معایب مطالعه مقطعی را بیان کند.
- ۱۱-۴ شیوه های جمع آوری در این مطالعه را نام ببرد.

جلسه دوازدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات کوهورت

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱۲-۱ اصول طراحی مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- ۱۲-۲ انواع مطالعه کوهورت را نام ببرد.
- ۱۲-۳ مزایا و معایب مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- ۱۲-۴ تجزیه و تحلیل نتایج در مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- ۱۲-۵ منابع خطا در مطالعات کوهورت را توضیح دهد.

جلسه سیزدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مورد- شاهدی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۳ اصول طراحی مطالعه مورد- شاهدی را توضیح دهد.
- ۲-۱۳ انواع مطالعه مورد- شاهدی را توضیح دهد.
- ۳-۱۳ مزایا و معایب مطالعه مورد-شاهدی را بیان کند.
- ۴-۱۳ همسانسازی در مطالعه مورد- شاهدی را توضیح داده و انواع آن را بیان کند.
- ۵-۱۳ تجزیه و تحلیل نتایج در مطالعه مورد- شاهدی را توضیح دهد.
- ۶-۱۳ منابع خطا در مطالعات مورد-شاهدی را توضیح دهد.

جلسه چهاردهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مداخله ای

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۴ اصول طراحی مطالعات مداخله ای را شرح دهد.
- ۲-۱۴ انواع مطالعات تجربی یا مداخله ای را توضیح دهد.
- ۳-۱۴ مراحل یا فازهای کارآزمایی بالینی را شرح دهد.
- ۴-۱۴ سوگیری های ممکن در مطالعات مداخله ای را شرح دهد.
- ۵-۱۴ طرح های اصلی مطالعات مداخله ای را توضیح دهد.
- ۶-۱۴ کارآیی یا اثر بخشی را توضیح دهد و فرمول آن را بیان کند.
- ۷-۱۴ تعداد لازم برای درمان را شرح دهد و فرمول آن را بیان کند.
- ۸-۱۴ علت کورسازی و انواع آن را شرح دهد.
- ۹-۱۴ تخصیص تصادفی و انواع آن را توضیح دهد.

جلسه پانزدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اندازه گیری ارتباط

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۵ روش های اندازه گیری ارتباط را توضیح دهد.
- ۲-۱۵ نسبت خطر با نسبت شانس را مقایسه نماید.
- ۳-۱۵ خطر قابل انتساب مواجهه را همراه با مثال توضیح دهد.
- ۴-۱۵ خطر قابل انتساب جامعه را همراه با مثال توضیح دهد.

جلسه شانزدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با انواع خطاها و مخدوش کننده و اثر متقابل

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۶ خطای تصادفی را همراه با مثال توضیح دهد.
- ۲-۱۶ خطای سیستماتیک را همراه با مثال شرح دهد.
- ۳-۱۶ سوگیری انتخاب را شرح دهد.
- ۴-۱۶ سوگیری اطلاعات را توضیح دهد.
- ۵-۱۶ خطای طبقه بندی افتراقی را شرح دهد.
- ۶-۱۶ خطای طبقه بندی غیر افتراقی را شرح دهد.
- ۷-۱۶ عامل مخدوش کننده را با مثال توضیح دهد.
- ۸-۱۶ روشهای مقابله با مخدوش کنندگی را شرح دهد.
- ۹-۱۶ اثر متقابل را تعریف نماید.
- ۱۰-۱۶ روش های بررسی اثر متقابل را شرح دهد.

جلسه هفدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۷ نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی بهداشتی را توضیح دهد.
- ۲-۱۷ نقش اپیدمیولوژی در ارزشیابی خدمات را شرح دهد.

منابع:

- ۱- اپیدمیولوژی گوردیس.
- ۲- اصول اپیدمیولوژی مازنر

روش تدریس: سخنرانی - پرسش و پاسخ

وسایل آموزشی:

وایت برد - اسلاید power point

سنجش و ارزشیابی

ساعت	سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	روش	
در جلسه کلاس	٪۳۰	تشریحی	آزمون میان ترم
پایان ترم	٪۷۰	تشریحی	آزمون پایان ترم

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو:

حضور منظم و بموقع در کلاس مجازی
شرکت در بحث های گروهی و پاسخ به سوالات مطرح شده

نام و امضای مدرس: دکتر غلامرضا عبدلی   نام و امضای مدیر گروه: نام و امضای مسئول EDO دانشکده:

تاریخ تحویل: ۹۹/۱۱/۱۴

تاریخ ارسال:

تاریخ ارسال:

جدول زمانبندی درس اصول و روشهای اپیدمیولوژی

روز و ساعت جلسه: یکشنبه ۱۲-۱۰ (طول ترم)

جلسه	موضوع هر جلسه	مدرس
۱	آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کاربرد علم اپیدمیولوژی و گذار اپیدمیولوژیک	دکتر غلامرضا عبدلی
۲	آشنایی دانشجویان با اهداف و مدل های اپیدمیولوژی	دکتر غلامرضا عبدلی
۳	آشنایی دانشجویان با سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری	دکتر غلامرضا عبدلی
۴	آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری وقوع بیماری	دکتر غلامرضا عبدلی
۵	آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری مرگ و میر	دکتر غلامرضا عبدلی
۶	آشنایی با نظام مراقبت از بیماریها و گزارش دهی و ارتباط آن با اپیدمیولوژی	دکتر غلامرضا عبدلی
۷	آشنایی دانشجویان با غربالگری	دکتر غلامرضا عبدلی
۸	آشنایی دانشجویان با آزمون های تشخیصی و خصوصیات آنها	دکتر غلامرضا عبدلی
۹	آشنایی دانشجویان با مفاهیم ارتباط آماری و علیت	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۰	آشنایی دانشجویان با طراحی مطالعات پایه در اپیدمیولوژی تحلیلی	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۱	آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مقطعی	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۲	آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات کوهورت	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۳	آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مورد-شاهدی	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۴	آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مداخله ای	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۵	آشنایی دانشجویان با اندازه گیری ارتباط	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۶	آشنایی دانشجویان با انواع خطاها و مخدوش کننده و اثر متقابل	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۷	آشنایی دانشجویان با نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات	دکتر غلامرضا عبدلی